

MATERIALS PER A UNA HISTÒRIA RADICAL

La Transició espanyola a debat

Seminari

novembre 2004 - març 2005

Totes les sessions començaran a les 10,30 h. al
Centre de Treball i Documentació
c/ Sant Salvador 96, baixos

Lesseps / Joanic

La Transició espanyola a debat

MATERIALS PER A UNA HISTÒRIA RADICAL

El 20 de novembre del 2005 farà 30 anys que Franco va morir. Aquesta data sovint ha estat assenyalada com el punt d'inici del que s'ha anomenat la *Transició espanyola*.

El **Col·lectiu Desafectos**, sense voler-nos posicionar en si és aquesta data l'inici del procés de canvi polític d'Espanya –com si els canvis polítics s'iniciessin un dia determinat, així com així–, volem aprofitar aquesta efemèride per reflexionar historiogràficament sobre el canvi polític i social que es va donar en el pas del franquisme a l'actual règim polític.

Som conscients que la proximitat cronològica dificulta dur a terme aquesta reflexió, però creiem que val la pena fer-la. No podem deixar que la memòria i la història de la Transició quedi reclosa en una determinada visió política elitista, segons la qual el canvi polític va ser degut, fonamentalment, a la voluntat «democràtica» d'un grapat de líders polítics sensats provinents del règim establert i de l'oposició. Tampoc podem acceptar que se'ns presenti com un procés *modèlic* de reconciliació pacífica, deixant de banda els elements conflictius que s'hi van manifestar i l'exercici de la violència que el poder establert hi va exhibir.

D'altra banda, conscients que el procés de canvi polític va entrelligat a altres processos socials, volem incorporar a la història de la Transició una reflexió sobre la dinàmica econòmica, o sobre el paper de sectors com els empresaris o els moviments socials, entre d'altres.

En definitiva, volem aprofitar els 30 anys del decès de Franco per ajudar a historiar la Transició, entenent aquest procés com el resultat no preestablert de la dinàmica social i política espanyola i de l'acció dels diferents sectors socials, i no com un producte de laboratori polític que cal lloar i tractar d'exportar a altres països i contextos.

Memòria i història de la Transició

El principal problema dels estudis historiogràfics de la Transició democràtica espanyola no és la relativa proximitat en el temps o les dificultats d'accés a determinats arxius, sinó els paradigmes interpretatius basats en l'absència de conflicte. En aquest sentit, la visió consensual d'aquest procés polític s'ha solidificat en la majoria de les memòries que han deixat testimoni escrit, així com en bona part de les síntesis històriques, llibres de text escolars i produccions audiovisuals. Cal, doncs, situar el conflicte social en primer pla i, amb ell, els seus principals protagonistes bandejats d'aquest procés històric.

20 de novembre de 2004

Ponent: Andreu Mayo

El desmoronament del règim

Els darrers anys del franquisme es veieren marcats per una creixent conflictivitat social i política, a la vegada que en el seu interior s'anaven articulant diferents projectes de reformisme per superar-la. Finalment aquesta situació desembocà en el procés de canvi polític. Procés de canvi i darrers anys del franquisme que seran analitzats aquí des de la perspectiva interna del règim i la seva dissolució.

27 de novembre de 2004

Ponent: Martí Marín

Els industrials catalans i el canvi polític

La victòria franquista suposà per a la burgesia catalana la restauració de l'ordre social qüestionat i combatut durant els anys de la República, i la imposició d'un «nou ordre» que intentà destruir definitivament els moviments socials, polítics i culturals que havien amenaçat l'hegemonia de les classes dominants. Tot i no ser un dels sectors oligàrquics més afavorit per les polítiques del «Nuevo Estado», la patronal catalana s'integrà plenament dins el sindicalisme vertical franquista donant ple suport al règim fins que després de la mort del dictador, veient la seva hegemonia social qüestionada davant l'ascens de l'antifranquisme i les conseqüències de la crisi econòmica, intentaren desvincular-se dels sectors més reaccionaris del règim.

18 de desembre de 2004

Ponent: Carme Molinero

La crisi de la transició a la gran empresa industrial: el cas de SEAT

Al llarg del franquisme, SEAT esdevingué la primera empresa industrial de Catalunya i protagonitzà la motorització del país. Durant la transició registrà pèrdues astronòmiques, patí la fugida del seu soci italià (la FIAT) i acabà oferta per l'INI a Volkswagen. La sessió pretén analitzar les causes d'una crisi tan intensa.

15 de gener de 2005

Ponent: Jordi Catalan

Canvi polític: una perspectiva des de sota

Usualment s'ha considerat que la conquesta de les llibertats bàsiques, pròpies d'una democràcia lliberal parlamentària, en el nostre país les devem a l'acció de les elits dirigents del franquisme i l'oposició. En aquesta sessió, contràriament, es defensarà que aquest procés hauria estat impossible de dur a terme sense el concurs dels moviments socials, en un procés de canvi que van guanyar i alhora van perdre.

5 de febrer de 2005

Ponent: Xavier Domènech

De la 'ruptura' al consens: l'antifranquisme a la transició

«Franco morí al llit». Molts publicistes i alguns historiadors han utilitzat reiteradament aquesta frase per demostrar la solidesa del règim i incidir en la debilitat de l'antifranquisme. En aquesta sessió, analitzarem els plantejaments, les forces reals i les actuacions de les formacions més importants de l'oposició, així com dels seus organismes unitaris, en la crisi del règim i durant de la transició fins l'aprovació de la Constitució, valorant-ne els resultats de la seva activitat i, especialment, el paper que jugarem en relació a l'enderrocament de la dictadura.

12 de febrer 2005

Ponent: Pere Ysàs

L'esquerra radical i la Transició espanyola

Durant el darrer període del règim franquista emergí una nova esquerra anticapitalista que tenia la seva base en la radicalització de sectors d'obrers i d'estudiants. Aquesta nova esquerra, formada per un crisol de grups diversos i sovint confrontats, visqué la seva màxima expansió durant la transició. Tanmateix, el període que marcà el seu zenit com a subjecte polític també estigué en l'origen de la seva crisi. Com interactuà amb la transició, quines estratègies desenvolupà per intentar incidir en ella i les conseqüències que li comportà seran l'objecte de la sessió.

19 de febrer 2005

Ponent: Jaime Pastor

La Constitució tácita

Les circumstàncies de la "reforma" política, tutelada militarment des de dins i controlada des de fora per les grans potències occidentals, imposaren una sèrie de limitacions a la sobirania popular en el moment constituent. Aquestes limitacions constituïren una espècie de «superconstitució» o «constitució tácita» que determina aspectes centrals de la constitució de 1978.

12 de març de 2004

Ponent: Juan Ramón Capella

Memòria de la Transició

La memòria de la transició i la memòria del franquisme ha estat construïda i dirigida en un sentit determinat des de els intel·lectuals orgànics del nostre país fins a un punt que han deformat completament la realitat d'aquests esdeveniments històrics i han fet impossible l'articulació d'una memòria democràtica. Els mites sobre els que es sosté aquesta construcció i les conseqüències que han comportat en el nostre joc polític actual seran analitzats en aquesta sessió que clou el seminari.

26 de març de 2004

Ponent: Vicenç Navarro

www.historiacritica.org

Inscripcions:

Centre de Treball i Documentació
c/ Sant Salvador 96, baixos
Tel.: 93 284 65 20 (de 18 a 21 h.)

Col·lectiu Desafectos
desafectos@historiacritica.org

Preu: 30 €

Cada sessió s'estructurarà en base unes lectures que es proporcionaran prèviament a les persones inscrites